

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

הפקולטה למדעי הרוח והחברה, המחלקה לפוליטיקה וממשל 2012-13, סמסטר א'

שחור לבן בצבעים: אפריקה בקולנוע - סילבוס (יתכנו שינויים)

ד"ר אלה קרן, elakr@openu.ac.il, שעת קבלה יום ה', שעה 14:00 בתיאום מראש

הקולנוע זכה להכרה מחקרית ככלי חשוב בעיצוב תודעה היסטורית לצד היסטוריה מחקרית ועממית, ספרות ועוד. קורס זה בוחן סרטי קולנוע עלילתיים שנעשו במערב אירופה ובצפון אמריקה בשמונים השנים שבין שנות השלושים של המאה העשרים ועד ימינו, וזאת המטרה לזהות את אופני יצירתן, הנצחתן והפצתן של תדמיות ודימויים לגבי אפריקה ואפריקנים. הקורס דן באופן ביקורתי בתפקידם של סרטי קולנוע אלה בתהליכי ההבניה של היחסים בין "לבנים" ו"שחורים", ובין "אפריקה" ו"המערב".

דרישות הקורס והרכב הציון:

מידי שבוע: לקראת כל שיעור יש לקרוא את חומר הלימוד הרלוונטי ולצפות לפחות בסרט אחד. תרומה לדיון בכיתה על בסיס הקריאה והצפייה יכולה להקנות עד 20% מהציון.
מטלה מסכמת: ניתוח של סרט קולנוע ו/או טלוויזיה, רצוי סרט שלא נדון בכיתה. **בחירת הסרט מחייבת אישור מראש.** כל הקודמים זוכים. אפשר להגיש בזוגות, כל עוד יהיה ברור מי תרמו מה. **מועד הגשה:** חודש לאחר השיעור האחרון.

בסיס מצוין לניתוח הממד הקולנועי של כל הסרטים: לואיס ג'אנטי, **להבין סרטים**, האוני' הפתוחה, 2000.

בצהוב - סרטים אלה הורדו בעזרת תוכנה לשיתוף קבצים, ושמורים כקובץ ב"מקל זיכרון" USB. סליחה מראש, אך לחלקם נצמדה בהורדה תוספת פורנוגרפית, שכדאי להתייחס אליה כמו לכל עלוקה. אם תוכלו להוריד סרטים אלה באופן עצמאי, מה טוב. רק **אנא הפעילו אמצעי זהירות מוירוסים.**

בירוק- עותקים כתקליטורי DVD. הצלחתם להוריד ולשמור אותם כקובץ מחשב? **אנא שתפו את כולנו.**

את הסרטים תוכלו להוריד ישירות למחשב שלכם, או להשאיל עותק DVD אצל נוגה, מזכירת התכנית ללימודי אפריקה, בנין 74 (דילר), חדר 455 (ליד מרכז אפריקה). עדיף לתאם מראש עם נוגה בטל: 08-646112, africanstudies@bgu.ac.il, **אנא הקפידו להחזיר, ומהר, לטובת חבריכם.**

נקודות מרכזיות משותפות לניתוח הסרטים:

מידע כללי: מי הכותבים? האם עיבוד של ספר? מי ביים? מי משחקים? איפה צולם? כמה פופולרי היה הסרט, או כמה כסף עשה? חפשו ב: <http://www.imdb.com>, <http://sratim.co.il>
סינופסיס: סיפור העלילה
נקודות המבט: מיהם גיבורי הסרט? של מי הסיפור? מהזוית של מי מצולם הסרט?
חלקם של אפריקנים: מה מקומם ותפקידם בסרט? האם גיבורים/שחקנים פעילים? תפאורה?
דימויים: אילו דימויים של אפריקה ושל אפריקנים עולים מן הסרט, ובעיקר, כיצד הם מיוצרים בו?

25.10.12 מבוא

Kirikou and the Sorceress, 1998.

שלמה זנד, "מבוא", הקולנוע כהיסטוריה, 2002, עמ. 13-30.

1.11.12 בראשית:

Tarzan the Ape Man, 1932; Tarzan and his Mate, 1934;

שלמה זנד, "הקולנוע כזירת קרב – מאקזוטיקה קולוניאליסטית עד להתנערותו של העולם ה"לא-מערבי", הקולנוע כהיסטוריה, 2002, עמ. 321-301. Kevin Dunn, "Lights... Camera... Africa: Images of Africa and Africans in Western Popular Films of the 1930s", **African Studies Review**, 39 (1), 1996, 149-175; Clara Henderson, "When Hearts Beat like Native Drums: Music and the Sexual Dimensions of the Notions of "Savage" and "Civilized" in Tarzan and his Mate, 1934", **Africa Today**, 48 (4), 2001, 91-124.

8.11.12 אפריקה: בין שמורת טבע לעולם אבוד

The African Queen, 1951; Legend of the Lost 1957; Gorillas in the mist, 1988.

רוברט סטאם ולואיז ספנס, "קולוניאליזם, גזענות וייצוג", עין בעין, 1, 2003, עמ. 9-25.

15.11.12 עבדות וגלות בין היסטוריה לזיכרון:

Cobra Verde, 1987; Amistad, 1997; Amazing Grace, 2006.

רוברט רוזנסטון, "הסרט ההיסטורי – התבוננות בעבר בעידן הבתר-ספרותי", בתוך: קולנוע וזיכרון: יחסים מסוכנים? עורכים: חיים בראשית, שלמה זנד, משה צימרמן, 2004, עמ. 13-32.

22.11.12 גילוי אפריקה והכיבוש הקולוניאלי:

Mountains of the Moon, 1989; Khartoum, 1966; Zulu, 1964.

Carolyn Hamilton and Litheko Modisane, "The Public Lives of Historical Films: The Case of Zulu and Zulu Dawn", **Black and White in Color: African History on Screen**, Vivian Bickford-Smith and Richard Mendelson, eds. 2007, pp. 97-119; Shamil Jeppie, "From Khartoum to Kufrah: Filmic Narratives of Conquest and Resistance", *ibid*, pp. 136-147.

29.11.12 הקולוניאליזם בקולנוע אירופי

Sanders Of The River, 1935; The Heart Of The Matter, 1953; Coup De Torchon, 1981

Song of Freedom 1936; Chocolat, 1988; רשות:

אלבר ממי, "דיוקנו של הכובש", מתוך: קולוניאליזם והמצב הפוסט-קולוניאלי, עורך יהודה שנהב, 2004, עמ. 47-82. קריאת רשות: טוני מוריסון, *משחקים באפילה*, 1997, ליאורה משה, "שוקולד": פרק אוטוביוגרפי או שיעור בהיסטוריה תרבותית של הקולוניאליזם?", בתוך: קולנוע וזיכרון: יחסים מסוכנים? עורכים: חיים בראשית, שלמה זנד, משה צימרמן, 2004, עמ. 331-9.

6.12.12 האם יתכן מבט בקורתי בקולנוע האירופי על הקולוניאליזם?

Black and White in Colors, 1976; Mr. Johnson, 1990.

שלמה זנד, "הקולנוע כזירת קרב – מאקזוטיקה קולוניאליסטית עד להתנערותו של העולם ה"לא-מערבי", הקולנוע כהיסטוריה, 2002, עמ. 95-96. Bill Nasson, "Cheap If Not Always Cheerful: "

French West Africa in the World Wars in Black and White in Color and Le Camp de Thiaroye" in: *Black and White in Color: African History on Screen*, Vivian Bickford-Smith and Richard Mendelson, eds. 2007, pp 148-166.

13.12.12 קולוניאליזם התנחלותי ומאבקי שחרור אנטי קולוניאליים

Out of Africa, 1985; White mischief, 1988; Nowhere in Africa, 2001

Nigel Penn, "Whites in Africa: Kenya's Colonists in the films Out of Africa, Nowhere in Africa and White Mischief", **Black and White in Color: African History on Screen**, Vivian Bickford-Smith and Richard Mendelson, eds. 2007, pp. 167- 184.

The battle of Algiers, 1966; Cry Freedom, 1987;

שלמה זנד, "הקולנוע כזירת קרב – מאקזוטיקה קולוניאליסטית עד להתנערותו של העולם ה"לא-מערבי",
Patrick Harries, "The Battle of Algiers: ,330 -325 עמ. 2002, הקולנוע כהיסטוריה,
Between Fiction, Memory and History", **Black and White in Color: African History on Screen**, V. Bickford-Smith and R. Mendelson, eds. 2007, pp. 203-222.

20.12.12 פוליטיקה באפריקה הפוסט-קולוניאלית

The Last King of Scotland; 2006; Lord of War, 2005.

Martha Evans and Ian Glenn, "TIA—This is Africa": Afropessimism in Twenty-First-Century Narrative Film" **Black Camera** 2 (1), 2010, pp. 14-35.

27.12.12 אלימות באפריקה הפוסט-קולוניאלית

Tears of the Sun, 2003; The Dogs of War, 1981.

רצח העם ברואנדה

Hotel Rwanda, 2004; Sometimes in April, 2005; Shooting Dogs, 2005.

Mohamed Adhikari, "Hotel Rwanda: The challenges of historicising and commercialising genocide", **Development and Dialogue**, (50) 2008, 173-198.

http://www.dhf.uu.se/pdfiler/DD2008_50_mass_violence/Development_dialogue_50_web.pdf

3.1.13 אפריקה בסבך היחסים הבינלאומיים

Black hawk down, 2001; The Interpreter, 2005; Blood Diamond, 2006; The Constant Gardener, 2005

Martha Evans and Ian Glenn, "TIA—This is Africa": Afropessimism in Twenty-First-Century Narrative Film" **Black Camera** 2 (1), 2010, pp. 14-35.

10.1.13 אפריקנים מחוץ לאפריקה: פליטים ומהגרים

Besieged, 1998; 2003 מסעות ג'יימס בארץ הקודש,

17.1.13 סיכום והנחיות לעבודה המסכמת: האם יתכן ייצוג שונה של אפריקה בקולנוע?

בהצלחה!

סרטי הקולנוע המוזכרים בקורס (רשימה חלקית, לפי שנים)

Tarzan the Ape Man, 1932; Tarzan and his Mate, 1934; Sanders of the River, 1935; Song of Freedom, 1937; King Solomon's Mines, 1937; Abbot & Costello - Africa Screams, 1949; The African Queen, 1951; The Snows of Kilimanjaro, 1952; The Heart of the Matter, 1953; Legend of the Lost, 1957; She, 1965; Zulu, 1964; The battle of Algiers, 1966; Khartoum, 1966; Black and White in Colors, 1976; Wild Geese, 1978; Ashanti, 1979; Coup de Torchon, 1981; The Dogs of War, 1981; Out of Africa, 1985; King Solomon's Mines, (1937) 1985; Cobra Verde, 1987; Cry Freedom, 1987; Chocolat, 1988; White mischief, 1988; Gorillas in the mist, 1988; Mountains of the Moon, 1989; Mister Johnson, 1990; Amistad, 1997; Kirikou, 1998; Besieged, 1998; Nowhere in Africa, 2001; Tears of the Sun, 2003, Black hawk down, 2001; 2003, מסעות ג'יימס בארץ הקודש; Hotel Rwanda, 2004; Red Dust, 2004; Sometimes in April, 2005; Shooting Dogs, 2005; The Constant Gardener, 2005; Lord of War, 2005; The Interpreter, 2005; Blood Diamond, 2006; Amazing grace, 2006; The Last King of Scotland; 2006; Goodbye Bafana, 2007; Johnny Mad Dog, 2008; Invictus, 2009; District 9, 2009; Desert Flower; 2010; Venus Noire, 2010.